

Universitätsbibliothek Paderborn

**Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis
Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev
De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo**

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt VI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

cium, claves regni coelorum, non verò terreni, & pascendas oves commisit. Itaque non bene merentur de Romano Pontifice, neque de Regibus Christianis, qui auctoritatem harum dignitatium in Ecclesia Christiana ex institutis Iudaicis metiuntur. Neque enim Pontifex Maximus rerum sacrarum auctoritate vi pontificatus potiebatur, sed tantum ut unus è collegio magni Synedrij, si in id adlectus fuisset suffragii Senatorum. Neque penes Reges Iudaorum adeo soluta & libera erat rerum administrandarum potestas, quin à magno Synedrio sèpissime in rebus controversis penderent. Et ut rem uno verbo expediam, nulla potest, in hoc quidem capite, institui comparatio inter Synagogam & Ecclesiam: quia quæ apud illam erant permixtæ & confusæ jurisdictiones, apud hanc sunt discrete & omnino separatae.

C A P V T V I.

Synopsis.

I. Inquiritur quid licet Principibus circa res ecclesiasticas. Controversias fidei legibus suis dirimere non possunt. Probatur exemplis, & rescripto Theodosij.

II. Item Valentianirespoñso, & rescripto.

III. Ex Ambroſio, & Concilio Aquileiensi.

IV. Iis Conciliis interesse poterant Principes, ubi agebatur de fide. Explicatum rescriptum Theodosij, quo decernit ut Florentius Patricius interficit synodo, quia agitur de fide. Cur laici possint interesse tractabibus fidei, ex Nicolaio & Octavio Synodo.

V. Reſecta a Maximo Abate Gracorum opinio, qui Principi jus sacerdotij & de dogmatibus statuendi vindicabani. Imperator inter laicos recentetur in precibus sacrificij. Ius docendi & titulus Episcopio-narcha tributa Imperatori à posterioribus Gracis. Quod alienum à mente veterum docetur ex Theodoreto.

VI. De ritibus & ceremoniis decerneret non potest Princeps. Notatus Iustinianus.

I. **V**IDEAMUS ergo absque ullo veteris legis præjudicio quid Principibus Christianis licet circa res sacras & ecclesiasticas. Quod expendere oportet juxta divisionem initio capituli superioris propositam; non tantum ratione habita ejus juris quod Libris Decretalium continetur, sed etiam inspectis veterum Conciliorum & antiquorum Patrum hac de re sententis.

Principes Christiani de rebus fidei controversis leges ferre non possunt, cùm hæc sit Ecclesia Christi potestas; cui, ut columnæ, fidei Christianæ prædicatio secundum Scripturarum & veteris traditionis tenorem innititur. Vnde perfidiam Arrij, non Constantinus, sed Synodus Nicæna discus-

sit. Macedonium & Apollinaristas Occidentalium libellus & Synodus Constantini-poli coacta, non verò Theodosius Imperator, hæreses damnarunt. Nestorij amenantiam Synodus Ephesina, & Eurycheris delirium Chalcedonense Concilium, non Theodosius, aut Marcianus, anathemate perculerunt. Hoc apertissimè professi sunt ipsi Principes; ut in re certissima argumen-tis congerendis non sit opus. Sed quia mi-nus sincerè, qui discussione quæstionis no-stræ insidunt, quæ de una specie dicta sunt, ad omnes rerum ecclesiasticarum species ex-tendunt; ideo aliquot locos promam, qui suis limitibus coerceri debent, non autem ad alienam à mente auctorum sententiam torqueri. Hujus rei specimen præbebit Theodosij epistola ad Synodus Ephesinam:

Nefas est enim qui sanctissimorum Episcoporum catalogo adscriptus non est, illum ecclesiasticis negotiis & consultationibus se immiscere. Sed dissimulant superiora verba, qua rem omnem ad fidei quæstiones restringunt: Candidianum ad sacram vestram Synodum abire iuf-simus; sed ea lege, & conditione, ut cum quæstionibus & controversiis que circa fidei dogmata incident, nihil quidquam commune habeat. Ne fas est enim &c.

II. Cùm Valentinianus Imperator ad Synodus indicandam sollicitatus esset ab Episcopis Orientis anno CCCXIV. pro restauranda Consubstantialitatis fide, quæ à Constantio pessumdata erat, præclarum hoc responsum dedisse testatur Sozomenus: *Sibi, qui unus è laicorum numero erat, non li-cere se eismodi negotiis interponere. Et ideo Sacerdotes & Episcopi, inquit, quibus hec cure sunt, seorsum per se, ubiqueque ipsis libitum fuerit, in unum convenient. Quo responso ad legationem Hypatiani dato, Episcopi Orientales Lampaci Concilium cogunt. Exista Valentiniani professione interdictas quidem esse Principibus fidei quæstiones apertè patet. Non inde tamen sequitur Imperatorem à se duxisse alienum ut Synodus indiceret; cùm è contrà, disertis verbis, ejus cogenda Episcopis gratiam faciat. Hic locus sincerè acceptus id tantum conficit quod dixi, non autem quod inde plurimi colligunt. Ceterum quod verbo testatus fuerat, rescripto constituit, nempe fidei cauſas à Sacerdotibus esse judicandas. Excepione hujus legis usus est S. Ambrosius, cùm recusabat de fide cum Auxentio disputare in Consistorio Principis: *Nec quisquam, inquit, contumacem me judicare debet, hoc cùm afferam quod augustinus memoria pater tuus non solum sermone respondit, sed etiam legibus suis sanxit: In cauſa fidei vel ecclesiastici ali-**

*Ep. Th. v. 26
part. 1. c. 142.
ad 27. 28. 29. 30.
y. 31. 32. 33.
34. 35. 36. 37.
38. 39. 40. 41.
42. 43. 44. 45.
46. 47. 48. 49.
50. 51. 52. 53.
54. 55. 56. 57.
58. 59. 60. 61.
62. 63. 64. 65.
66. 67. 68. 69.
69. 70. 71. 72.
73. 74. 75. 76.
77. 78. 79. 80.
81. 82. 83. 84.
85. 86. 87. 88.
89. 90. 91. 92.
93. 94. 95. 96.
97. 98. 99. 100.
101. 102. 103. 104.
105. 106. 107. 108.
109. 110. 111. 112.
113. 114. 115. 116.
117. 118. 119. 120.
121. 122. 123. 124.
125. 126. 127. 128.
129. 130. 131. 132.
133. 134. 135. 136.
137. 138. 139. 140.
141. 142. 143. 144.
145. 146. 147. 148.
149. 150. 151. 152.
153. 154. 155. 156.
157. 158. 159. 160.
161. 162. 163. 164.
165. 166. 167. 168.
169. 170. 171. 172.
173. 174. 175. 176.
177. 178. 179. 180.
181. 182. 183. 184.
185. 186. 187. 188.
189. 190. 191. 192.
193. 194. 195. 196.
197. 198. 199. 200.
201. 202. 203. 204.
205. 206. 207. 208.
209. 210. 211. 212.
213. 214. 215. 216.
217. 218. 219. 220.
221. 222. 223. 224.
225. 226. 227. 228.
229. 230. 231. 232.
233. 234. 235. 236.
237. 238. 239. 240.
241. 242. 243. 244.
245. 246. 247. 248.
249. 250. 251. 252.
253. 254. 255. 256.
257. 258. 259. 260.
261. 262. 263. 264.
265. 266. 267. 268.
269. 270. 271. 272.
273. 274. 275. 276.
277. 278. 279. 280.
281. 282. 283. 284.
285. 286. 287. 288.
289. 290. 291. 292.
293. 294. 295. 296.
297. 298. 299. 300.
301. 302. 303. 304.
305. 306. 307. 308.
309. 310. 311. 312.
313. 314. 315. 316.
317. 318. 319. 320.
321. 322. 323. 324.
325. 326. 327. 328.
329. 330. 331. 332.
333. 334. 335. 336.
337. 338. 339. 340.
341. 342. 343. 344.
345. 346. 347. 348.
349. 350. 351. 352.
353. 354. 355. 356.
357. 358. 359. 360.
361. 362. 363. 364.
365. 366. 367. 368.
369. 370. 371. 372.
373. 374. 375. 376.
377. 378. 379. 380.
381. 382. 383. 384.
385. 386. 387. 388.
389. 390. 391. 392.
393. 394. 395. 396.
397. 398. 399. 400.
401. 402. 403. 404.
405. 406. 407. 408.
409. 410. 411. 412.
413. 414. 415. 416.
417. 418. 419. 420.
421. 422. 423. 424.
425. 426. 427. 428.
429. 430. 431. 432.
433. 434. 435. 436.
437. 438. 439. 440.
441. 442. 443. 444.
445. 446. 447. 448.
449. 450. 451. 452.
453. 454. 455. 456.
457. 458. 459. 460.
461. 462. 463. 464.
465. 466. 467. 468.
469. 470. 471. 472.
473. 474. 475. 476.
477. 478. 479. 480.
481. 482. 483. 484.
485. 486. 487. 488.
489. 490. 491. 492.
493. 494. 495. 496.
497. 498. 499. 500.
501. 502. 503. 504.
505. 506. 507. 508.
509. 510. 511. 512.
513. 514. 515. 516.
517. 518. 519. 520.
521. 522. 523. 524.
525. 526. 527. 528.
529. 530. 531. 532.
533. 534. 535. 536.
537. 538. 539. 540.
541. 542. 543. 544.
545. 546. 547. 548.
549. 550. 551. 552.
553. 554. 555. 556.
557. 558. 559. 5510.
5511. 5512. 5513. 5514.
5515. 5516. 5517. 5518.
5519. 5520. 5521. 5522.
5523. 5524. 5525. 5526.
5527. 5528. 5529. 5530.
5531. 5532. 5533. 5534.
5535. 5536. 5537. 5538.
5539. 5540. 5541. 5542.
5543. 5544. 5545. 5546.
5547. 5548. 5549. 5550.
5551. 5552. 5553. 5554.
5555. 5556. 5557. 5558.
5559. 55510. 55511. 55512.
55513. 55514. 55515. 55516.
55517. 55518. 55519. 55520.
55521. 55522. 55523. 55524.
55525. 55526. 55527. 55528.
55529. 55530. 55531. 55532.
55533. 55534. 55535. 55536.
55537. 55538. 55539. 55540.
55541. 55542. 55543. 55544.
55545. 55546. 55547. 55548.
55549. 55550. 55551. 55552.
55553. 55554. 55555. 55556.
55557. 55558. 55559. 555510.
555511. 555512. 555513. 555514.
555515. 555516. 555517. 555518.
555519. 555520. 555521. 555522.
555523. 555524. 555525. 555526.
555527. 555528. 555529. 555530.
555531. 555532. 555533. 555534.
555535. 555536. 555537. 555538.
555539. 555540. 555541. 555542.
555543. 555544. 555545. 555546.
555547. 555548. 555549. 555550.
555551. 555552. 555553. 555554.
555555. 555556. 555557. 555558.
555559. 5555510. 5555511. 5555512.
5555513. 5555514. 5555515. 5555516.
5555517. 5555518. 5555519. 5555520.
5555521. 5555522. 5555523. 5555524.
5555525. 5555526. 5555527. 5555528.
5555529. 5555530. 5555531. 5555532.
5555533. 5555534. 5555535. 5555536.
5555537. 5555538. 5555539. 5555540.
5555541. 5555542. 5555543. 5555544.
5555545. 5555546. 5555547. 5555548.
5555549. 5555550. 5555551. 5555552.
5555553. 5555554. 5555555. 5555556.
5555557. 5555558. 5555559. 55555510.
55555511. 55555512. 55555513. 55555514.
55555515. 55555516. 55555517. 55555518.
55555519. 55555520. 55555521. 55555522.
55555523. 55555524. 55555525. 55555526.
55555527. 55555528. 55555529. 55555530.
55555531. 55555532. 55555533. 55555534.
55555535. 55555536. 55555537. 55555538.
55555539. 55555540. 55555541. 55555542.
55555543. 55555544. 55555545. 55555546.
55555547. 55555548. 55555549. 55555550.
55555551. 55555552. 55555553. 55555554.
55555555. 55555556. 55555557. 55555558.
55555559. 555555510. 555555511. 555555512.
555555513. 555555514. 555555515. 555555516.
555555517. 555555518. 555555519. 555555520.
555555521. 555555522. 555555523. 555555524.
555555525. 555555526. 555555527. 555555528.
555555529. 555555530. 555555531. 555555532.
555555533. 555555534. 555555535. 555555536.
555555537. 555555538. 555555539. 555555540.
555555541. 555555542. 555555543. 555555544.
555555545. 555555546. 555555547. 555555548.
555555549. 555555550. 555555551. 555555552.
555555553. 555555554. 555555555. 555555556.
555555557. 555555558. 555555559. 5555555510.
5555555511. 5555555512. 5555555513. 5555555514.
5555555515. 5555555516. 5555555517. 5555555518.
5555555519. 5555555520. 5555555521. 5555555522.
5555555523. 5555555524. 5555555525. 5555555526.
5555555527. 5555555528. 5555555529. 5555555530.
5555555531. 5555555532. 5555555533. 5555555534.
5555555535. 5555555536. 5555555537. 5555555538.
5555555539. 5555555540. 5555555541. 5555555542.
5555555543. 5555555544. 5555555545. 5555555546.
5555555547. 5555555548. 5555555549. 5555555550.
5555555551. 5555555552. 5555555553. 5555555554.
5555555555. 5555555556. 5555555557. 5555555558.
5555555559. 55555555510. 55555555511. 55555555512.
55555555513. 55555555514. 55555555515. 55555555516.
55555555517. 55555555518. 55555555519. 55555555520.
55555555521. 55555555522. 55555555523. 55555555524.
55555555525. 55555555526. 55555555527. 55555555528.
55555555529. 55555555530. 55555555531. 55555555532.
55555555533. 55555555534. 55555555535. 55555555536.
55555555537. 55555555538. 55555555539. 55555555540.
55555555541. 55555555542. 55555555543. 55555555544.
55555555545. 55555555546. 55555555547. 55555555548.
55555555549. 55555555550. 55555555551. 55555555552.
55555555553. 55555555554. 55555555555. 55555555556.
55555555557. 55555555558. 55555555559. 555555555510.
555555555511. 555555555512. 555555555513. 555555555514.
555555555515. 555555555516. 555555555517. 555555555518.
555555555519. 555555555520. 555555555521. 555555555522.
555555555523. 555555555524. 555555555525. 555555555526.
555555555527. 555555555528. 555555555529. 555555555530.
555555555531. 555555555532. 555555555533. 555555555534.
555555555535. 555555555536. 555555555537. 555555555538.
555555555539. 555555555540. 555555555541. 555555555542.
555555555543. 555555555544. 555555555545. 555555555546.
555555555547. 555555555548. 555555555549. 555555555550.
555555555551. 555555555552. 555555555553. 555555555554.
555555555555. 555555555556. 555555555557. 555555555558.
555555555559. 5555555555510. 5555555555511. 5555555555512.
5555555555513. 5555555555514. 5555555555515. 5555555555516.
5555555555517. 5555555555518. 5555555555519. 5555555555520.
5555555555521. 5555555555522. 5555555555523. 5555555555524.
5555555555525. 5555555555526. 5555555555527. 5555555555528.
5555555555529. 5555555555530. 5555555555531. 5555555555532.
5555555555533. 5555555555534. 5555555555535. 5555555555536.
5555555555537. 5555555555538. 5555555555539. 5555555555540.
5555555555541. 5555555555542. 5555555555543. 5555555555544.
5555555555545. 5555555555546. 5555555555547. 5555555555548.
5555555555549. 5555555555550. 5555555555551. 5555555555552.
5555555555553. 5555555555554. 5555555555555. 5555555555556.
5555555555557. 5555555555558. 5555555555559. 55555555555510.
55555555555511. 55555555555512. 55555555555513. 55555555555514.
55555555555515. 55555555555516. 55555555555517. 55555555555518.
55555555555519. 55555555555520. 55555555555521. 55555555555522.
55555555555523. 55555555555524. 55555555555525. 55555555555526.
55555555555527. 55555555555528. 55555555555529. 55555555555530.
55555555555531. 55555555555532. 55555555555533. 55555555555534.
55555555555535. 55555555555536. 55555555555537. 55555555555538.
55555555555539. 55555555555540. 55555555555541. 55555555555542.
55555555555543. 55555555555544. 55555555555545. 55555555555546.
55555555555547. 55555555555548. 55555555555549. 55555555555550.
55555555555551. 55555555555552. 55555555555553. 55555555555554.
55555555555555. 55555555555556. 55555555555557. 55555555555558.
55555555555559. 555555555555510. 555555555555511. 555555555555512.
555555555555513. 555555555555514. 55555555555551*

& Imperij Lib. II. Cap. VI.

71

cujus ordinis eum judicare debere, qui nec munere impar sit, nec jure dissimilis. Hec enim verba rescripti sunt. *Hoc est, Sacerdotes de Sacerdotibus voluit judicare.*

III. Et quia in hunc locum incidimus, ne res aperta testium nube obscuretur, satis erit unus Ambrosius, qui vehementi oratione sacrilegium istud à mente Principum dispellit. *Quando audisti, Clementissime Imperator, in causa fidei laicos de Episcopis judicasse? Ita ergo quadam adulatione curvamus, ut sacerdotalis juris simus immemores, & quod Deus donavit mihi, hoc ipse aliis putem esse credendum? Si docendus est Episcopus à laico, quid sequetur? Laicus ergo disputeret, & Episcopus andicat Episcopum dicat à laico. At certè, si vel scripturarum sériem diuinarum vel vetera tempora retractemus; quis est qui abnuat in causa fidei, in causa inquam fidei, Episcopos solere de Imperatoribus Christianis, non Imperatores de Episcopis judicare. Infrà: Si conferendum de fide, Sacerdotum debet esse ista collatio; sicut factum est sub Constantino angustae memorie Principe, qui nullas leges antè premisit, sed liberum dedit iudicium Sacerdotibus.*

Huc trahi debent quæ in Palladium Episcopum, Arrianæ hæreses professorem, in Concilio Aquileiensi probra conjecit idem Ambrosius; quod Episcopus cùm esset, ad sententiam laicorum provocaret, quod de caussa fidei intelligendum est. *Etsi in multis impietatis deprehensus sit, erubescimus tamen ut videatur qui sacerdotium sibi vindicat, à laicis esse damnandus. Ac per hoc quoniam & in hoc ipso damnandus est qui laicorum experientiam, cùm magis de laicis Sacerdotes debeat judicare, cum pronuntio sacerdotio indignum. Quare prudentissime rescripsit Agapetus Pontifex Iustiniano Principi, qui Edictum aliquod de fide orthodoxa promulgarat, se illud laudare & amplecti: Non quia laicus auctoritatem predicationis admittimus; sed quia studium fidei vestre patrum regulis conveniens confirmamus, a que roboramus.*

IV. Quamvis autem de fide nihil decernerent Principes, tamen exemplo Constantini Magni Concilii adesse poterant, ubi de fide tractabatur, quæ communis est æquè laicis ac Clericis. Hoc præ se tulit Marcianus Imperator in oratione sua ad Synodus Chalcedonensem: *Nos enim ad fidem confirmandam, non ad potentiam aliquam exercendam, exemplo religiosi Principis Constantini, synodo interesse voluimus, ne vel ulterius populi pravis suasionibus separarentur. Quare Patricius Florentius mandato Imperatoris Theodosij synodo Constantinopoli habitæ sub Flaviano contra Eutychem interfuit, quia tractabatur de fide, ut ait disertè Imperator in*

Rescripto: *ἐπιστὴν ἀρχῆς τοῦ πατρὸς Βασιλεῖον. Quæ non sunt accipienda eo sensu, quasi de fide tractare Florentio fuerit liberum; sed ut ostendatur, cur adversum regulas, quæ laicos à Conciliis arcent, licuerit Florentio interesse tractationibus illius synodi, nempe quia de fide agebatur. Sanè cùm legerentur acta istius synodi, & interlocutio Florentij recitaretur his verbis, Qui non dicit ex duabus naturis, & duas naturas, non credit recte, retulit ille se nihil tale interlocutum. nefas enim sibi esse de dogmatibus discernere: & πότερον οὐδὲ τε καὶ μηλού μαρτίζεται.*

Nicolai I. in ep.
ad Michaelum.

Nicolai I. rationem aperuit cur tractatus de fide interesse possint laici: *Dicite, quæ sumus, ubinam legiſtis Imperatores antecessores vestros in synodalibus conventibus interfuisse? Nisi forsitan in quibus de fide tractatum est, que universalis est, que omnium communis est, que non solum ad Clericos, verum etiam ad laicos, & ad omnes omnino pertinet Christianos. Vos autem non solum synodo in causa Sacerdotis (id est, Ignatij) collectæ interfuisstis, verum etiam numerosa secularium milia ad videndum ejus opprobrium aggregasti. Vnde Synodus Octava harenſis veltigis Nicolai, fatetur Principibus liberum Synodus Oecumenicis interesse, cùm de fide agitur; quamvis illos à ceteris Conciliis arceat, & ab ipsa fidei definitione, quam à Principibus omnino alienam esse diximus.*

V. Neque enim illam impietatem foveamus qua magistratus Constantinopolitani ferebantur, cùm editam Legem seu Typum à Constante Imperatore de unius voluntatis in Christo professione, Maximo Abbat, ut ei consensum suum præberet, obtrudebant. Etenim respondentे Maximus non est Principis partes ut de dogmatibus decerneret, *Quoniam Sacerdotum est querere ac definire de salutaribus Ecclesie Catholice dogmatibus; replicant illi: Ergo non est omnis Christianus Imperator, etiam Sacerdos. Tum retulit Maximus: Non est. Neque enim adstat altari, neque post sanctificationem panis exaltat eum dicens: Sancta sanctis, neque baptizat, neque christmatis confectionem patrat, neque facit Episcopos, vel Presbyteros, aut Diaconos, neque linit Ecclesiæ, neque indicia sacerdotij fert, superhumeralē scilicet & Evangelium, quemadmodum Imperij coronam & purpuram. Deinde refellit argumentum adversarium, qui ducebant exemplum à Melchisideo Rege atque Sacerdote; quemille typum immortalis Regis & Sacerdotis gesuisse, nequaquam vero ceteris Regibus ad eandem dignitatem prævissimè ostendit. atque tandem ita sermonem istum claudit, ut doceat in Diptychis Ecclesia nomina Principis.*

Officiva Syn. cap.
12. oīcōvēlī mīlī
etūnā dīrī mīlī
pōtēlī mīlī
gōtēlī mīlī
tēlī mīlī

Collatio Maximi
cum Principibus
in Secretario anno
655, edita à V. Cl.
R. P. Sirmondo
inter Collectanę
Anallagi.

Vide Libellum
Marcii cœlum
Bucolicum.

Cone. Chalced.
Act. 4.

Act. 1. Cone.
Chalced.

pum descripta cum plebe, non autem cum Clero, & eodem discrimine eorum memoria in sacrificiis celebratam. Veruntamen quid volumus per multa discurrere? Inter sacras oblationes supra sanctam mensam, post Pontifices, & Sacerdotes, & Diaconos, omnemque sacramentum ordinem, cum laicis Imperatores memorantur, dicente Diacone: Et eorum qui in fide dormierunt laicorum Constantini, Constantis, & ceterorum. Sic autem & vivorum memoriam facit Imperatorum, post sacra omnes. Atamen tam ferio monenti non cessit adulatio aulicorum. Nam hec dicens, clamat Menas: Hac dicens, scidisti Ecclesiam. Manavit haec opinio, quamvis aliqua sui parte immunda, in sequioris seculi Graculos: qui sacerdotij muneribus Imperatores adeo implicant, ut ipsum docendi officium, quod Episcopis tam severè vindicat Ambrosius, Principibus suis feeda & demissa humilitate communicent. Balsamonis haec sunt verba: Audiant hi tam ad amplitudinem Imperatorum, quām Patriarchalem officia docendi pertinere, proper unitiōis sacre vim atque potestatem. Hinc enim usū venit ut fideles Principes & Imperatores catechetico more cum Christiano populo colloquuntur, aut suffitum faciant more Sacerdotum, & cum cera duplice obfigant. Mox: Imperatorum auxilium ad illuminationem & stabilimentum sese tam animi quām corporis portigit; amplitudine Patriarcharum ad animi duntaxat utilitatem constituta. Vnde à Demetrio Chomateno Archiepiscopo Bulgariae Princeps dicitur esse Koros της Εκκλησίας Επιγνωμονάρχης, quasi dices Doctrinæ Principem. Meminisse debuerant Eulogij Presbyteri: qui cūm à Valentio Prefecto urgenter ut cum Imperatore communicaret, facte respondit apud Theodoretum: Numquid cum imperio est etiam sacerdotij dignitatem consecutus? Qua de re graviter Facundus Hermianensis, Christi filius esse regnum cum sacerdotio simul habere: quoniam eti quidam Reges in ejus venturi figuram sacerdotio functi sunt, tamen cum manifesta lux ventiret in mundum, umbras removens futurorum, nulli alteri dedit quod sibi singulare servavit; sed in diversos sua dona distribuens, sic que propria sunt sacerdotij, Regibus interdixit. Quocirca quemadmodum vir sapiens non profanum judicaret hoc velle videri quod solum est Christus?

V. Quod attinet ad Disciplinam, quæ versatur in ceremoniis & in facrorum ministerio, de illa decretis suis statuere posse viderentur Principes Christiani, ad exemplum Regum Iudaicorum, qui Sacerdotibus vices sacrificiorum & Levitis munia sua distribuerunt; nisi quod ab iis regi sacerdotij privilegio factum est, ad Reges

Vide supra hoc lib. cap. 4. §. 5.

Christianos trahi non posse docuissemus capite superiori. Gelasius in iis que sacramentorum perceptionem & mysteriorum erogationem respiciunt, Principes religiosis ordine à Sacerdotum iudicio pendere docuit. Et Gregorius II. in Leonem investitus est, quod imagines, quæ ad ceremoniarum censum referri possunt, ab Ecclesiis Edicto suo proscriptisset. Quare vereone Iustinianum damnam cogamur, quod de sacra Liturgia ritibus constitutionem ediderit, quā mystica verba consecrationis Eucharistie, elata voce, non autem demissâ, ut sollempne erat, proferri jubet, ut qui locum teneri idiora, Amen succinere possit. Praeterquam quod enim de ritu sacrificiorum decernere tentat, quæ pars Disciplinæ solis Sacerdotibus competit, antequas Ecclesia mores sollicitat; qui, ut reverentia mysteriis conciliaretur, preces mysticas demissa voce proferri induxerant, ut testatur Basilius in Oriente, &, licet aliquot seculis posterior, Alcuinus in Occidente.

CAP V T VII.

Synopsis.

I. An censura Clericorum legibus Principum subjaceat. De Clericis agi, quā sunt Clerici, vel quā sunt cives, Clericorum conditio, quā Clerici sunt, à legibus Principum immuniti, & à foro ciuili.

II. Probatur è dicto Constantini, & ex causa Caciliani cum Donatis.

III. Ex Athanasio, Liberio, & Oso.

IV. Ex Valentinianum rescripto ab Ambroso relato, quod explicatur. Iudicium in causa ecclesiastici ordinis. Decreta edita de sacris ordinibus. Honori rescriptum in causa Chrysostomi, de canonicis questionibus intelligendum, que ibi religionis causa dicuntur.

V. Idem probatur è Basilio Imperatore in Octava Synodo, cuius locus explicatur.

VI. Canonis questionibus interesse non debent laici, è Synodo Chalcedonensi, & Iustiniano.

VII. Marcianus à Concilio Chalcedonensi editi tres canones de clericorum & monachorum disciplina postulat.

VIII. Canones de ecclesiasticis ordinibus eduntur. De Clericis, quā cives sunt, & de Bonis ecclesiasticis, alibi dicuntur.

I. **A**N Censura Clericorum legibus & iudicis Principum subjaceat, non potest sine offenditio periculo tractari. Äquo tamen animo laturos esse Principes existimo, si aliquo dato & retento, de lite ista implicatissima transfigatur. Proferamus quæ sit veretur sententia, & negotium confectum erit absque ulla partium injuria,

Duas